

Täysistunto

Torstai 3.5.2018 klo 16.01—20.01

2.3. Suullinen kysymys neuvolapalveluista sote-uudistuksessa (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 64/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys — siirrymme hetkeksi aikaa sosiaali- ja terveydenhuoltouudistukseen — vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Aalto.

Keskustelu

16.41 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Neuvolajärjestelmä on suomalaisen terveydenhoitojärjestelmän kruununjalokivi. Neuvola on paikka, jossa kaikki perheet kohtaavat kokeneen ja luotettavan tuen palkkaan, koulutukseen tai elämäntilanteeseen katsomatta. Tämä on maailmankuulun neuvolajärjestelmämme ydin. Neuvola on paikka, jossa jokainen suomalainen, kaikki meistä, on saanut ja saa hyvän alun elämään. Neuvoloiden ansiosta lapset ovat mukana kansallisessa rokoteohjelmassa, perheet saavat tukea ja neuvontaa vanhemmuuteen, lasten sairaudet ja vammat todetaan varhaisessa vaiheessa.

Nyt hallitus aikoo kuitenkin sote-uudistuksen yhteydessä yksityistää neuvolat osittain tuomalla ne asiakassetelin piiriin. Yksityiset yritykset ryhtyisivät siis tarjoamaan äitiys- ja neuvolapalveluita. Lapsiasiavaltuutettu ja terveydenhuollon asiantuntijat ovat järkyttyneitä: miksi yritys ottaisi puheeksi vaikkapa arkaluontoisia aiheita, [Puhemies: Kysymys! Aika!] kun se saattaa johtaa asiakkaan menetykseen? Kysynkin ministeri Saarikolta: oletteko te todella yksityistämässä neuvolat vai korjaatteko sote-uudistusta tältä osin?

16.43 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Aallon arvioon neuvoloiden merkityksestä on varmasti meidän kaikkien helppo yhtyä. Se on suomalaisen lapsipolitiikan kulmakivi ja suoranainen menestystarina. Siksi siihen liittyviä uudistuksia pitää tehdä varoen mutta samalla pitää huolta siitä, että neuvolat pysyvät kiinni ajassa ja vanhemmuuden tuessa ja lapsen kasvun ja kehityksen tuessa, tehtäviensä ja ajan tasalla. Suomalaiset terveydenhoitajat tekevät joka päivä hienoa työtä.

Valinnanvapauslaissa neuvolat eivät kuulu asiakassetelipalvelujen piiriin pakollisena. Ne ovat maakunnan harkinnanvaraisia palveluita, ja jos, edustaja Aalto, tutustutte tuohon valinnanvapauslakiin ja sen vaikutusarvioihin, hallitus itsekkin arvioi omissa teksteissään hallituksen esityksissä, että on hyvin epätodennäköistä, että tämä olisi palvelu, johon maakunnat kohdistaisivat asiakasseteliä. Siksi toivon, että tällä kysymyksellä ei turhaan peloteltaisi. Tiedossani ei, arvoisa puhemies, ole yhtään maakuntaa, [Puhemies: Aika!] joka olisi suunnittelemassa tätä vapaaehtoista asiakasseteliä ja valinnan mahdollisuutta neuvoloihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.44 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos asia on kuten ministeri Saarikko toi esiin, niin minkä takia te ette rajaa asiakasseteliä pois neuvolapalveluista, kuten kouluterveydenhuollon osalta on tehty? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Aivan!] Te voitte tämän tehdä, miksi ette näin toimi?

Soten vaikutuksista ihmisten arkeen ja elämään ei ole kenelläkään tietoa. Neuvolat ovat vain yksi esimerkki tästä. Neuvolamuutos vaatisi sosiaali- ja terveysvaliokunnan perusteellisen käsittelyn sen suuren merkityksen vuoksi, mutta käsittelyn kaoottinen — toistan: kaoottinen — aikataulu estää tämän. Koko soten käsittelyn aikataulu on hyvin käsittämätön, kuten koko oppositio yhteisessä tiedotteessaan toi esiin. Valmistelu on hätäistä, asiantuntijoita ei kuulla eikä kuunnella. Hutaistemalla ei hyvää tule, ja kansanedustajille täytyy antaa mahdollisuus tehdä työnsä hyvin, antaa mahdollisuus kuulla ne asiantuntijat ilman sellaista kiirettä, joka estää hyvän lainsäädäntötyön.

On täysin epärealistista ajatella, että eduskunta ehtisi käsittelemään koko sote- ja maakuntauudistuspaketin ennen kesää. Kysynkin ministeri Saarikolta: aikooko hallitus varmistaa edes neuvoloiden osalta, että käsittely olisi riittävän perusteellista valiokunnissa?

16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut esitykset eduskuntaan, itse asiassa valtaosan tähän maakunta-, sote-uudistukseen liittyvistä laeista, jo yli vuosi sitten. Valinnanvapauslaki oli valtioneuvostossa maaliskuun alkupuolella. Siitä eteenpäin on eduskunnan käsissä se halu ja tapa, jolla esitystä täällä käsitellään. Sen tiedän, että ministeriön virkamiehet tekevät yötä päivää työtä tukeakseen valiokunnan työtä asiantuntemuksellaan ja vastatakseen valiokunnan kysymyksiin. Tuolle työlle annan suuren kiitoksen ja arvon tässä, kyllä, laajan ja vaativan kokonaisuuden käsittelyssä.

Ja mitä tulee, edustaja Aalto, tuohon neuvolapalveluiden kokonaisuuteen, itse asiassa viime vuonna, kun uudistusta ensi kertaa käsiteltiin, silloisena valiokunnan jäsenenä tiedän, että neuvolapalveluita ruodittiin läpi, ja itse asiassa juuri siitä johtuen tiedän, että tässä esityksessä, joka nyt eduskuntaan tuotiin, neuvolapalveluiden asema on toinen. Se on nyt asiakassetelin piirissä harkinnanvaraisena, ja omienkin vaikutusarvioiden mukaisesti sitä ei tulla asiakassetelipalveluissa [Puhemies koputtaa] juurikaan hyödyntämään.

Puhemies Paula Risikko: Myös kokoomuksen eduskuntaryhmällä on soteen liittyvä kysymys.

16.46 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus ja hoidon jatkuvuus ovat merkityksellisiä tekijöitä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Nämä korostuvat erityisesti vammaisten tai ikäihmisten palveluissa ja hoiva-asumisessa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvien muutosten odotetaan tuovan parannusta vammaisten ja muiden paljon palveluita tarvitsevien ryhmien tilanteeseen henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelien käyttöönoton kautta. Niiden avulla on mahdollisuus lisätä henkilön itsemääräämisoikeutta ja vapautta. Tämä merkittävä järjestämistavan muutos on yksi niistä sote-uudistuksen helmistä, jotka parantavat erityisryhmien ja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden asemaa järjestelmässä. Siinä ihminen pääsee keskiöön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2018 vp

ja voi hankkia palvelut omien tarpeidensa perusteella. Tämä on erinomainen askel kohti asiakaslähtöisempiä palveluita.

Kysynkin, ministeri Saarikko: voidaanko tulevassa sote- ja maakuntauudistuksessa turvata vammaisten ja vanhusten hoiva-asumisen jatkuvuus ilman kilpailutusten nykytilanteessa tuomaa epävarmuutta?

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:hun alun perin pohjautuvan kansallisen lainsäädäntömme osa kilpailuttaa palvelut, kun niiden euromääräinen summa ylittää tietyn rajan, on ollut asia, joka on puhututtanut eduskuntaa pitkin kautta. Se on ollut minusta perusteltua, koska me tiedämme, että kilpailutuksen mahdollisuutta ja hankintalakia ei ole käytetty parhaalla mahdollisella tavalla niillä vastuutahoilla, jotka nyt palveluita järjestävät, eli käytännössä esimerkiksi kunnissa. Sinällään kilpailuttamisessa ja hankintalaissa itsessään ei ole automaattisesti mitään pahaa, mutta ehdottomasti yhdyn edustajan arvioon siitä, että valinnanvapauslain mukana tuleva mahdollisuus palveluiden järjestämiseen työkaluna henkilökohtainen budjetti tai asiakasseteli vahvistaa enemmän palveluiden käyttäjän, esimerkiksi juuri vammaisen ihmisen ja hänen läheistensä yhdessä, tekemää valintaa siitä, kuka tuottaa ne palvelut, joihin henkilön katsotaan olevan oikeutettu — ja kyllä, se mahdollistaa myös pitkäaikaisemmat [Puhemies koputtaa] ja täten laadukkaammat hoitosuhteet.

16.49 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on nyt vastuun pakoilua. Laki antaa mahdollisuuden neuvoloiden siirtämiseen markkinoille. Itse asiassa, kun luen sitä pykälää, mihin neuvolat yhtenä on listattu, kyllä se pykälä on sellainen sulle—mulle-pykälä. Siinä näkyy poliittinen kauppa, ja siellä ovat myöskin neuvolat.

Täytyy sanoa, että esimerkiksi imetyksen vaikeudet, vanhempien jaksaminen ja huolet lapsen kehityksestä on parasta ottaa vakavasti sillä hetkellä, kun ne tulevat. Silloin tarvitaan lisäkäyntejä poiketen neuvolan normikäyntijärjestyksestä. Asiakassetelin ollessa kyseessä pitäisi aina anoa näitä lisäkäyntejä, koska asiakasseteli on määritetty vain tietyille palveluille. Jaksako se baby bluesissa oleva vanhempi anoa lisäkäyntejä neuvolaan tarvittaessaan apua? Ei jaks. Miten ihmeessä tähän on päädytty? Kysyn vain, ministeri Saarikko: miksi neuvolat on asetettu markkinoiden armoille?

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avaan ehkä laajemmin valinnanvapauslain pohjaa, kun nyt viittaatte yksittäiseen palvelumuotoon. On totta, että neuvoloista todetaan: ”asiakassetelipalveluissa sellaisten palveluiden piirissä” — joita on pitkä lista — ”joita maakunta halutessaan harkinnanvaraisesti voi tarjota myös asiakassetelillä”, koko palvelua tai jotakin osaa siitä. Kuten edustaja ansiokkaasti toteaa, neuvolapalvelu on muutakin kuin vuosittaisia tai kuukausittaisia säännöllisiä tarkistuksia tai sikiön kasvun seurantaa. Se on esimerkiksi vanhemmuuden tukea ja monialaista palvelua.

Mutta käsitykseni mukaan, kuten kerroin täällä valmistelusta, valtaosa maakunnista — ymmärrykseni mukaan kaikki — lähtee siitä ajatuksesta, että tämä palvelu pidetään julkisena palveluna juuri siksi, että se nähdään nykyisellään tuloksekkaana.

Kysymyksen käsittely päättyi.